

KRISIA, BERTAKO EKONOMILARIEN BEGIETAN

•Zuek bai jakin! Bittori Garcia eta Isidro Lasa •Elkarrizketa: Marimar Ubeda

•Izerdi patsetan: Urolaren jarraitzaile fidela •Boteprontoan: Josune Agirre

Herri Aldizkaria Otamotz

2009ko

maiatza

147. alea

Herri Aldizkaria
Otamotz.com

Albisteak, bideoak, argazki bildumak, gida, agenda,
inkestak, eztabaidagunea, entzungaiak...
URRETU ETA ZUMARRAGAKO ATARI DIGITALEAN
BEHAR DUZUN GUZTIA AURKITUKO DUZU!

Ipeñarieta, 5 - ☎ 943 72 50 75 - URRETXU
Udala enparantza- ☎ 943 79 00 43 - ARRASATE
San Lorenzo, 1 - ☎ 943 53 35 48 - OÑATI

IKER

FAGOR

Argitaratzailea: Zintzo Mintzo. Labeaga 12, Urretxu. 943 03 64 74 **Koordinatzailea:** Asier Zaldúa **Erredakzio kontseilua:** Alex Areizaga, Aintzane Arizmendiarieta, Jonmikel Intsausti, Sebas Iturriotz, Jon Ormazabal, Amaia Pildain, Igor Susaeta eta Asier Zaldúa **Diseinua:** Ane Miren Ormazabal **Euskara zuzentzailea:** Marian Toledo **Azaleko argazkia:** Gotzon Aranburu **Banaketa:** Aintzane Arizmendiarieta **Publizitatea:** Iker Telletxea - 647 319 757 **Inprimategia:** GOI DESIGN **Lege Gordailua:** SS-742/96 **ISSN:** 1136-7318 **Tirada:** 1.500 ale **Otamotz** aldizkariak ez du bere gain hartzen adierazitako esanen eta iritzien erantzunkizunik

aurkibidea

04	Hilabete honetako gaia
Krisia, bertako ekonomilarien begietan
12	Komikia / Egurra partitzen
13	Zenbat buru, hainbat aburu
Espainiako Kopako finala ikusi al zenuen?
Athletic-en ala Bartzelonaren alde al zeunden?
14	Bota bertsoa! / Iritziz iritzi
15	Gure gomendioa
16	Klik eta klik
Jose Luis Garmendia
18	Zuek bai jakin!
Bittori Garcia eta Isidro Lasa: bi baserritar peto-peto
22	Elkarrizketa
Marimar Ubeda: Nevadako euskaldunen liburuzaina
25	Argazki zaharra
26	Izerdi patsetan
Urolaren jarraitzaile fidela
28	Gure aholkuak
29	Literatura
30	Boteprontoan
Josune Agirre

Aldizkari honek Eusko Jaurlaritzako Kultura Saila eta Hizkuntza Politikarako Sailordetzak, Gipuzkoako Foru Aldundiko Kultura eta Euskara Departamenduak, Urretxuko Udalak eta Zumarragako Udalak emandako diru laguntza jaso du.

Bertako ekonomilariak, krisiari buruz solasean

Krisia gora eta krisia behera. Azkenaldian besterik ez da ahotan: hamaika enpresak enplegu-erregulazioko espedientea aurkeztu dute, estatuak bankuei dirua ematen ari dira... Gaiari buruz hitz egi- teko eskualdeko bi ekonomilari elkartu ditugu: Joseba Garmendia urretxuarra eta Joseba Barandiaran legazpiarra. Iñigo Igartza Rural Kutxako zuzendaria solasaldian ere izan da eta berak ere bere ekarpena egin du.

Joseba Barandiaran legazpiarra eta Joseba Garmendia urretxuarra, Zintzo-Mintzo elkartearen egoitzan. Argazkia: Gotzon Aranburu.

Zergatik sortu da krisi hau?

Joseba Barandiaran (J.B.): Beno, behintzat krisia sortu dela esatean adostasuna dago. Iazko martxoan, batzuen ustez, krisi hau ez zen existitzen. Jatorria finantzarioa da. Konfiantza galdu da, jendeak beldur handia du, enpresak larri dabilta... Arazoa maila guztietara kutsatu da: familiarak, udalak... Gubernuek espero ez bezalako krisiarekin egin dute topo eta neurri dramatikoak hartzen ari dira. Ez da krisi arrunta eta, beraz, ez dakite oso ondo zer neurri hartu. Inprobisatzen ari dira. Diruzalekeriak sekulako burbuila eragin du. Diru merkea egon da denbora luzean eta horrek zorpetze handia eragin du.

Joseba Garmendia (J.G.): Bi diagnostiko mota egin daitezke. Bata tekniko da. Horretan gehienok ados gaude: Estatu Batuetan zorpetze tasa oso altuak eta kalitate txarreko hipotekak, bermerik gabekoak, daude. Horiek titulu deitzen diren saskietan biltzen dira eta munduko

ezin dute dirua lortu kontsumitzeko, enpresek ezin dituzte inbertsio planak egin... Hala, ekonomia aktibitatearen kontrakzioa eman da. Horri etorkizunean gertatuko denarekin sekulako beldurra eta mesfidantza dagoela gehitzen badiogu, familiek eta enpresek erosketa plan guztiak izoztu dituzte.

Bi diagnostiko egin daitezkeela esan duzu.

J.G.: Sakonean, mundu mailako burbuila finantzarioak eztanda egin du. Ez da lehenengo aldia. Ekonomia errearen edo produktiboaren paraleloa da eta kasino batean bihurtu da. Ekonomia produktiboa errentagarritasun nahikoa lortzen ez denez, diru asko burbuila espekulatibotara joaten da eta horren ondorioz hainbat krisi sortu dira: 80ko hamarkadan Latinoamerikan, 97an Asiako Ekialdean, gero Brasil eta Errusian, Mexikon, Argentinan... Orain Iparraldeko herrialdeetan tokatu da. Zalantzan ekonomia eredu bera dago. Beti esan da banku sistemaren funtzio nagusia aurrezkiak inbertsio produktibora bideratzea dela, baina hori ez da errespetatu, soberakina espekulatzeko erabili da eta horrek eztanda egin du. Burbuilak beti eztanda egiten du. Iparralde osoari tokatu zaion lehen krisi globala da. Bankuetan 1,4 bilioiko zuloa dago, sekulakoa. Hori estaltzeko kapitala murriztu behar da eta horretarako maileguak hamar aldiz gehiago murriztu behar dira. Maileguak 14 bilioitan murrizteak munduko ekoizpen osoaren laurdena adina murriztea suposatzen du. Hori sekulakoa da ekonomiarentzat. Hori lehenengo ere gertatu da: Japonen. Hamarkada osoa daramate atzeraldian. Orain ateratzen ari ziren...

Nola atera ahal izango da zulotik?

J.B.: Sozialismo finantzari batera garamatza. Sistema finantzariak nazionalizatzen ari dira. Zuloak estaltzeko ahalmena duten bakarrak estatuak dira eta horrek ekonomia planifikatu batera garamatza. Estatubatuarek Detroiteko enpresak salbatzen badituzte, frantziarrek ez dute utziko Renault eta Peugeot zulora joaten... Egoera protekzionista dugu eta ez da eramaten erraza. Krisi potoloek, 1929an bezala, egoera latz batean bukatzen dute. Ez dut uste hori saihestea erraza izango denik. Geopolitika nahiko izorratuta geldituko da.

Joseba Garmendia:

“Soberakina

espekulatzeko erabili da

eta horrek eztanda

egin du”

tu da Bush administrazioarekin eta ekonomia egoera txarra luzatzen bada...

Nahiko beltz ikusten duzu...

J.B.: Ezkorra naiz, bai. Hemen ere subprime maileguak daudela uste dut.

J.G.: Beste era batekoak dira. Kontua berankortasuna (morositatea) maila larri batera iritsi ahal den da. Bikote batek 60 milioi pezetako etxe bat erosi badu eta bietako bat langabezian gelditzen bada, mailegu hori kalitate txarrekoa bihurtzen da. Dena den, hemengoa eta hangoa ezberdinak direla uste dut. Hemen burbuila inmobiliarioa egon da. Horrek ere eztanda egin du eta ondorioak ekarriko

Joseba Barandiaran:

“Diru merkea egon da

denbora luzean eta

horrek zorpetze handia

eragin du”

bankuei saldu zaizkie. Bat-batean erosi dituzten tituluek sostengurik ez dutela konturatu dira. Banku askotan sekulako zuloak sortu dira eta horiek estaltzeko maileguen iturria itxi dute. Horrekin ekonomiari odola kentzen diozu: familiek

ditu. Amerikarren kasua ezberdina da: subprime hipotekek ez dute bermerik eta ezin baduzu ordaindu bankura joan zaitzek eta zure etxeko giltzak eman.

J.B.: Hemen ere gertatuko da. Etxe honek ez du 60 milioi pezeta balio, hartu zuretzako. Aurki batzuei ordaintzeko gelditzen zaiena etxeak une horretan balio duena baino gehiago izango da.

J.G.: Horretan ez nago ados. Espekulazioa egon da eta burbuila hazi da. Hori egia da, baina etxebizitza asko saltzeak eta prezioak igotzeak arrazoi errealak zituen: etxebizitzak erosten ari zirenak baby boom belaunaldikoak ziren. Eskaria igo egin zen. Nire ustez salneurriak horregatik eta administrazio publikoek ezer egin ez dutelako igo dira.

J.B.: Sustatu egin dute: jabetza bultzatu dute, jendeari dirua irabazteko aukera zuela ikusarazi diote... Egia da baby boom belaunaldiarekin eskaria hazi dela, baina nire ustez beste faktore batzuk garrantzitsuagoak dira. Gazteek lau urte lehenago erdia balio zuten bigarren esku-

nak sartu direnek sekulako zorrak dituzte, etxe zaharrak erosteko. Lehenago sartu direnek, berriz, etxe berriak ordainduta dituzte. Azken hauek dira irabazleak.

J.G.: Istorio honetan irabazleak eta galtzaileak daude, baina ez da espekulazioaren ondorioa izan. Ez dugu espekulaziora jo: ez zaigu beste erremediorik gelditu. Gizartearen zati handi batek etxebizitzak garesti erosi beste aukerarik ez du izan.

Iñigo Igartza (I.I.): Jendeak bere nominarekin espekulatu du: egin behar ez zituen gastuak egin ditu. Askok ez du espekulatu dirua irabazteko, baizik eta eskiatzera joateko, auto berezia erosteko...

J.B.: Jendeak etxe baten jabe izanda etorkizuna bermatuta duela pentsatu du. Etxebizitzaren prezioa urtero %20 igo-tzen zenez...

J.G.: Ez dut uste hori gertatu denik. Etxebizitza 20 milioitan erosi dut eta orain 40 balio du. Zer axola dit? Etxebizitza hori bizitzeko behar dut.

I.I.: Etxebizitza erosteko mailegua eskatuta zuen jendeak, beste batzuk eskatu ditu beste gastu batzuetarako.

J.G.: Bankuek erraztasun handiegiarekin eman dituzte maileguak.

J.B.: Bankuek lagundu egin dutela ez dago zalantzarik, baina familiekin, Udalekin, politika fiskalarekin... ere ardura izan dute. Gasteizen etxebizitza kopurua eta prezioa izugarri hazi dira eta populazioa, berriz, apenas. Eskaria diru merkeak sustatu du, baby boom belaunaldiak eta etorkinek baino gehiago.

J.G.: Lehen 500 euroko kuotarekin 10 milioiko kreditua ordaintzen zen eta orain, berriz, 20koa. Horretaz gain, maileguak lehen 20 urtetara ziren eta orain 30era. Zorpetzea sustatu dela egia da, baina

egia da jende askok derrigor erosi behar izan duela etxebizitza prezio horretan.

J.B.: Etxea erabiltzea beharrezkoa da, baina erostea ez. Kultura hori guk sortu dugu. Sinesmen bat dago: etxebizitzaren prezioa ez da sekula jaisten eta alokairua dirua botatzea da.

J.G.: Hemen higiezinaren burbuila zegoela eta eztanda egingo zuela argi zegoen, baina bizi dugun krisiaren faktore garrantzitsuena ez da hori. Kontua finantza burbuilak eztanda egin duela da.

J.B.: Baina Estatu Batuetan ere hori dago. Han ere higiezinaren burbuila dago eta,

Joseba Garmendia:

“Nahiz eta maileguak

erraz eman diren, gauzak

Estatu Batuetan baino

hobeto egin dira”

askoz ere herri handiagoa denez, besteak kutsatu ditu.

J.G.: Hemen, nahiz eta maileguak erraz eman diren, gauzak hobeto egin direla uste dut. Han hipotekak ez zituzten bankuek saltzen, komisionistek baizik. Ahalik eta gehien saltzen saiatu dira, inongo bermerik gabe. Bestalde, tipo batzuek hipotekak hartu, tituluetan paketatuta eta mundu osoan zabaltzen dituzte. Nire ustez horiek kartzelan egon beharko lukete. Benetakoa birusa hori izan da. Maileguak, arriskua, beste bati pasa dizkiote. Kasino hutsa. Madoff kartzelan sartu dute. Zer izen du berme-

Joseba Barandiaran:

“Geopolitika nahiko

izorratuta gelditu da Bush

administrazioarekin eta

krisia luzatzen bada...”

ko etxebizitzak erosi dituzte eta gainbalio horrekin gurasoek etxebizitza berriak erosi dituzte. Belaunaldien arteko errenta-transferentzia egon da. Merkatuan azke-

rik ez duten hipotekak munduan zabal-tzeak? Hori iruzurra da. Burbuila guztie-tako faktore garrantzitsuena eztanda unea da: eztanda egiten duenean ni harrapatzen ez banau, dirua irabazi dut. Kontrolatzen dutenek, badakite noiz eztanda egingo duen. Espainiar estatu-ko bi bankuk duela urtebete baino gehiago saldu zituzten subprime-an eta higiezinetan zituztenak.

J.B.: Ez dut uste lehertzera zihoala zekite-lako saldu zutenik, bestela ez zuten hipo-tekari emango. Beste askok ez dute garaiz saldu. Emazteari, gure etxeak zio-tena balio bazuen, saltzea eta alokairuan bizitzea komeni zela esan nion. Izan ere, absurdoa zen.

J.G.: Baina alokairuak ere garestiak dira.

J.B.: Alokatzeta erostea baino merkea-goia zen, Santander bankuak argi ikusi zuen eta bulegoak saltzea erabaki zuen. Ez dut uste burbuila lehertuko zela aurreikusi zuenik.

Zer gertatuko da aurrerantzean?

I.I.: Estatu Batuetan interes tasak %0ra jaitsi dira.

J.B.: Orain dirua debalde dago, baina sekulako beldurra dago eta ea jendea nola animatzen duzun...

J.G.: Orain dagoen arriskua deflazioare-na da.

J.B.: Galerak banatu behar dira. Jendeak zorrak ditu, aktiboak baino gehiago balio dutenak. Zaila da kontsu-moa ematea. Gainera, jendeak prezioak jaitea espero du.

Komunikabideek igortzen dituzten mezuek ez dute asko laguntzen.

J.B.: Komunikabideek zer dagoen komentatzen dute. Enplegu-erregula-zioko espediente pila bat daude! Ez

dago komunikabideei errua egozterik.

J.G.: Autoen salmenta erdira jaitsi da...

Interesen jaitsierarekin kontsumoa aktibatu daitekeela uste al duzue?

J.G.: Hasteko, bankuek maileguak ema-ten dituzten ikusi behar da eta baita ea norbaitek maileguak nahi dituen.

Joseba Barandiaran

“Orain dirua debalde

dago, baina beldurra

dago eta ea jendea nola

animatzen duzun...”

Mesfidantza dago, ez dakigu lanpostuekin zer gertatuko den eta, beraz, ez dugu autoa aldatu nahi. Bestalde, deflazioa espirala da: prezioak jaisten ari direnez, itxaron dezagun pixka bat gehiago erosi aurretik. Bat-batean kontsumoa izugarri moteltzen da.

J.B.: Gorpil zoroa da: kontsumoa jaisten ari denez, ekoizleak gutxiago ekoizten du eta horrek langabezia eragiten du eta eskaria gehiago ahultzen du. Gertatzen ari dena, orain arte izan dugunaren guztiz kontrakoa da.

J.G.: Horrekin bukatzeko, aipatu bezala, Estatu Batuetan interes tipoa zerora jaitsi dute eta behar baldin bada dolarrek sor-tzeko makina martxan jarriko dute eta dirua banatuko dute. Horrek sekulako inflazioa sortuko du eta dolarra pikutara joango da. Dena den, dolarra txinatarrek nahi dutenean joango da pikutara. Baina ez zaie interesatzen.

Nola ikusten duzue etorkizuna epe ertainera?

J.G.: Epe ertaina bi urte badira, gaizki. Optimistenek 2009 amaieran egoera hobetzen hasiko zela esaten zuten. Inork ez daki. Antzerako esperientzia bakarra Japonetako da eta han 10 urteko atzeral-dia izan dute. 1929koa antzerakoa izan zen. Alde bakarra, ekonomia suspertzeko neurriak nahiko azkar hartu direla da. Neurri horien eragina ikusi beharko da.

Oso gaizki pasako al dugu?

J.B.: Krisi guztietan daude galtzaileak eta irabazleak. Ez da izango itxaron eta pasa-tuko den zerbait. Batzuek lana eta etxea galduko dute, beste nonbaitera joan beharko dute bizitzera... Nire ustez, beste eredu batera iritsiko gara. Oraingoz bada-kigu gastu publiko handia egongo dela, ez dagoela eskari pribaturik. Horrek zor publikoa eta defizita eragingo ditu. Hori dela eta, dirua dutenei zergak igo beharko zaizkie. Azken 12 urteetan gertatu dena-ren guztiz kontrakoa, hain zuzen ere. Ez da halakorik entzuten eta horrek harrituta nauka. Eskari publikoa egongo da, beste-la dena pikutara baitoa, eta hori pribatua-ren ezberdina da: Abiadura Handiko Trena, Pasaiaiko portua...Hori erabakitzen duena ez da norbanakoa. Beste mundu batera goaz. Aldaketak ez dira arinak izango. Gure kultura aldatu egingo da: etxebizitzaren prezioa jaisten ez den sines-mena, jabetza alokairua baino hobea dela dioen teoria, merkatua dela erregulatzaile-rik onena... Banku pribatuak existitu behar al dira? Gauzak ondo doazenean mozkinak banatzen dituzte eta gaizki doa-zenean beste baten bizkar doaz gale-rak... Bestalde, zenbait pertsonarentzat hau guztia drama izango da.

J.G.: Familia batzuetan oso gaizki pasatuko dute. Oso zorpetuta egonik lanpostua galtzen duena, itota dago. Euren koltxoi bakarra familia izango da. Familiarik ez duena, kale gorriara joango da. Kriaren ondorioz zer gertatuko den jakin nahi badugu, 1929koaren ondoren eztabaida sutsua egon zen Hayek neoliberalaren eta Keynesen artean. Keynesek irabazi zuen. Neoliberalismoa 40 urtetan oso estalita egon da, baina 1979ko kriaren ondoren nagusitu egin zen. Oraindik agintariek merkaturaren erregulazailerik onena dela dioten arren, praktikan ziaboga ematen ari dira, Keynesianismoari dagozkion neurriak hartzen ari baitira: bankuen nazionalizazioa, enpresen erreskatea... Oraingo errezetak azken 30 urteotan defendatu denaren kontrakoak dira. Neoliberalismoa, praktikan, hilda dago. Ea krisi hau haratago joateko aprobetxatzen den. Neoliberalismo-Keynesianismo eztabaida errepikatu beharrean, ea beste eredu bat sortzen dugun. Horrek burbuila espekulatiboarekin, kasino finantzarioekin, paradisu fiskalekin... zer egin erabaki beharko luke. Baita sistemak sortzen dituen soberakinekin zer egin. Arlo produktiboan ala espekulatiboan erabili behar da? Beste era batera banatu daiteke? Errentaren banaketa, soldataren igoera... Bestalde, arlo publikoak erregulatu egin behar al du? Ekonomia mistoaren ideia berreskuratu behar al dugu? Estatuak gauza batzuk planifikatzeko edo mugak jartzeko ahalmena izan behar al du? Hemendik urte batzuetara ongizatearen estatuaren inguruko eztabaida ere egongo da: zerbitzu sozialak mantentzen ditugun edo ez. Izan ere, defizit publiko handia egongo da. 15-20 urte daramatzagu

errenta altuei zergak murrizten eta horri buelta eman beharko zaio.

J.B.: Josebarekin bat nator: beste egoera batera goaz. Ekonomia mistoa hemen dago jada, toki batzuetan finantza sektorea erdi-nazionalizatu baita. Ez da esaten, baina praktikan hala da. Bestalde, gauzak

Joseba Garmendia:

“Neoliberalismoa hilda

dago, ea krisi hau

haratago joateko

aprobetxatzen den”

gaizki jartzen badira, kutzak dekretuz fusionatuko dira.

Zer gertatuko da datozen hilabeteetan?

J.B.: Langabeziak etorkinei eta gazteei eragingo die batez ere eta, hori denbora luzez mantentzen bada, gatazka soziala etorriko da. Ondarea dutenek onartuko al dute euren errentaren gaineko zerga jartzea?

J.G.: Datozen hilabeteetan ikusiko da hartu diren neurriek balio duten ala ez. Aktibitatea murrizten bada eta langabezia igotzen bada, egoera larriara joango gara. Euskal Herrian are larriagoa izango da.

Udalek zer edo zer egin al dezakete?

J.G.: Aurrekontu publikoaren %15 bakarrik kontrolatzen dute. Hori dela eta, euren margena oso txikia da. Erantzukizuna aurrekontu publikoaren zati handiena kontrolatzen dutenei eskatu behar zaie: Aldundiari eta Jaurlaritzari. Hemengo obra

nagusia AHT izatea oso kezagarria da. Lanpostuak sortuko ditu, baina alternatiba hobeak badaude. Gainera, azpiegitura horrek etorkizunean defizita ekarriko du eta aurrekontu publikoarekin ordaindu beharko da.

Zeintzuk dira alternatiba hobe horiek?

J.G.: Eredu ekonomikoa aldatu behar da. Balio erantsi altuko teknologia altuan inbertitu behar da. Europa mailako txostek azpiegiturak, berez, ez dutela ekonomia suspertzen diote. 6.000 milioi euroko inbertsioa egin behar dugu eta balio erantsi bakarria eman behar digu: tunelak egiten eta lurra zulatzeko adituak. Horrek ez du balio erantsi altua. Nire esku 6.000 milioi izango banitu beste enpresa batzuk sustatuko nituzke. Hori posible da. Tailandia duela 30 urte zer zen eta egun zer den begiratzea besterik ez dago. Tailandiaren esportazioen %70a goi-mailako teknologiaz egindakoa da eta hori estatuak bideratu du. Guk ezin al dugu hori egin? Makina-erreminta indartsua dugu. Suspertu dezagun. Energia berriztagarriek etorkizuna dute. Inbertsioak hori egin behar dira.

J.B.: AHT astakeria dela argi dut, baina ez dakit 6.000 euro horiek gureak diren.

J.G.: Bai, kupoarenak baitira.

Eskualdea nola ikusten duzue?

J.G.: Gure motorena industria izan da eta gure arazoa industria izango da. Guk daukagun industria mota lau sektoretan biltzen da: metalurgia, garraioak, makina-erreminta eta etxeko tresnak. Nafarroan, berriz, elikadurak ere pisua du. Arazoa zein da? Metalurgia nagusi da eta euren ekoizpena etxegintza eta automobilgintzara bideratuta dago. Hori dela eta, jarduerak nabarmen egin du behera. Energia

eolikora bideratuta dagoena, berriz, hobe-to doa. Etxeko tresnek ere behera egin dute eta garraioarekin berbera gertatu da. Automobilgintzak sekulako kolpea jaso du. Orain arte autobusak eta trenak oso ondo zihoazela esan da, baina hor ere zailtasunak agertu dira dagoeneko. Makina-erremintari dagokionez, gure esportazioen %40a suposatzen du. Lana dutela esaten da, baina zalantzak ditut: izan ere, euren produktua inbertitu nahi duten enpresentzat da eta atzeraldi garaian enpresek inbertsio planak atzeratu egiten dituzte. Eskaera zorroa murriztu-ko den beldur naiz. Hori dela eta, hemen-go krisia estatukoa baino larriagoa izango den beldur naiz. Izan ere, estatuan dagoen arazo nagusia higiezinaren burbuila da eta gurea, berriz, industria.

J.B.: Nik Espainian baino hobeto gaude-la uste dut. Eurek, higiezinaz gain, turis-moa dute.

Zer gehiago azpimarratuko zenukete?

J.G.: Fagorreko langileek soldata murriz-tea erabaki zuten asanbladan. Komunikabideen kamera guztiak agertu ziren, hori jasotzera. Jaurilaritzako norbai-tek gainontzeko enpresetan lanorduen murrizketak onartzeko balio zezakeela pentsatu zuen, baina Fagorrekoak koo-peratibistak dira eta euren mozkinen murriztea ere onartzen dute. Enplegua erregulatzeko espedienteetan, berriz, lan-gileen soldata bakarrik murrizten da. Ez da orekatua. Bestalde, bankuek mozki-nak dituztenean, mozkinak inbertsoreen-tzat dira. Galerak dituztenean, berriz, estatua etorri behar da erreskatatzera. Zergatik ez erreskatatu akziodunen patri-monioarekin? Sozietate Anonimoak dira eta jarritako kapitalaren arabera erantzun

behar da, baina administrazio txarra egi-nez gero, juridikoki administratzaileen patrimonioaren aurka joan daiteke. Bestalde, tipo batek zergatik irabazi behar du milioi bat euro urtean, diru horrekin zer egin ez badaki eta kasino finantzarioan espekulatzeko erabili behar badu? Ez badaki zer egin, ez dezala jaso. Gutxiengo soldata dagoen bezala, jarri dezagun gehienekoa. Eta hortik aurrera estatuak administratu dezala inbertsio produktiboak egiteko. Nire ustez, teknolo-giaren aurrerapen maila ikusita, errenta beste era batera banatuz gero, posible

Joseba Barandiaran:

“Ez dago gobernu

europarrik eta horrek

estatuen arteko gatazka

eragin dezake”

izango litzateke guztiok hobeto bizitzea eta lan gutxiago egitea.

I.I.: Esan duzuna ondo dago, baina gober-nuekiko mesfidantza handia dago: infor-mazioaren erabilera, eskupekoak...

J.G.: Sortu dezagun orduan horretaz arduratuko den erakunde autonomo bat. Desjabetze sistema indartsu bat izango litzateke. Niri logikoa iruditzen zait, baina sistema honetan ez du logikarik. Jendeari logikoa iruditzen zaio 500 euro-rekin bizi behar izatea eta ez milioi bat baino gehiago irabazten duenari gainon-tzeko guztia kendu ahal izatea. Jabego pribatua sakratutzat jotzen da. Logikoa al

da bankuak erreskatatzeko 700.000 milioi dolar baino gehiago erabiltzea, munduko pobreziaarekin bukatzeko 30.000 bakarrik behar direnean? Halako galderak egin behar dizkiogu geure buruari eta erantzukizunez jokatu. Proposatzen ari naizena merkatuan eta inizatiba pribatuan eskua sartzea dela eta hori ekonomiarentzat kaltegarria dela diote. Kaltegarria, norentzat? Egungo ereduak ez daki zer egin soberakinare-kin. Teorian errentagarritasuna lortzeko inbertitu beharko litzateke. Hori egiten ez bada, diru hori galduta dago: apustuetan erabiltzen da.

I.I.: Joseba protekzionismoaz mintzo da. Ez al dezake eraman herrien arteko mugak ixtera?

J.G.: Horri babes desleiala deitzen zaio. Babes maila ezberdinak daude. Gauza bat norberaren industria laguntzea eta dirulaguntzak ematea da eta beste bat inportaziorako mugak jartzea. Bigarrena ez da emango, mundu osoa erlazionatuta dagoelako eta egoera horretan denek gal-duko luketelako. Bestea, berriz, emango da. Maastricht-eko irizpideak, %3ko defizit publikoa eta %60ko zorpetze publikoa pikutara joan dira.

J.B.: Gauzak oso gaizki jartzen badira, nork eman behar dio dirua, adibidez, Italiako estatuari? Muturreko egoerak gerta daitezke eta ez nuke arazo handi bat baztertuko. Estatu bakoitzak bere bankua salbatu du.

J.G.: Europa estatuen eraikin bat delako gertatu da hori. Administrazio publiko europarrek produktu gordinaren %1a bakarrik kontrolatzen dute.

J.B.: Ez dago gobernu europarrik eta horrek estatuen arteko gatazka eragin

dezake. Interes kontrajarriak daude eta ez dago politika bateratu bat.

J.G.: Orain ikusiko da zer nolako elkartasun maila dagoen eta europar egitasmoaren zimenduak onak diren. Nire ustez, europar egitasmoa ez deuseztatzeko, elkartasun neurriak hartuko dira. Ez dut uste Europar Batasunean Islandiako kasua eman daitekeenik. Are gehiago, banku zentralak nola dauden koordinatuta ikusiz gero.

J.B.: Banku zentralak koordinatzea erraza da, gobernuei lotuta ez dauden tekniko erdi-ezezagunen esku baitaude. Baina Alemanian sekulako langabezia baduzu, nola azaltzen diezu zure herritarrei zergak igo behar dizkiezula, besteak beste, Italiako arazoak estaltzeko. Ez dakit halako egoera batean estatuak bidea elkarrekin egingo duten. Nahiago nuke hala balitz, baina...

J.G.: Nire ustez, bai. Hemendik 30 urtera, krisi energetikoa ematen denean, zantzak ditut.

I.I.: 30 urte barru berriro hemen elkartuko gara, beraz.

J.G.: Lehenago, egungo krisi berbera izango dugu. Izan ere, bankuak orain arte egin dutena egiten jarraitzeko salbatzen ari baitira. Orain eztanda egin duen burbuila beste batek ordezkatzuko du eta horrek ere eztanda egingo du. Dena den, arazo materiala energetikoa izango da. Izan ere, petrolioak bukatu egingo da.

J.B.: Defizit publiko handiko programa bat abian jarritz gero, jendeak urrea erostera joko du. Zertara bideratzen da defizit hau? Herrialde horrek benetako ahalmena izango du zorra kitatzeko? Nahia bezainbeste dolar egin daitezke, baina Txinak bere txanpona birbalioztatzen badu, horrek

eskari handia sortzen du, Txinatarrek batean oso aberatsak dira... Txinatarrek gure kontsumo maila hartzen badute, petrolioak 10 urtetan buka daiteke. Txina nora jo erabakitzeko egoera hobe batean dago. Gure biztanlegoa zaharra da, kontsumo maila altura ohitua dago eta bizitokiz eta lanbidez aldatzeko malgutasun eskasa du. Egonezin soziala piztea erraza iruditzen zait. Gure bizi mailak txarrera egingo du, seguru aski. Txinan, edozein aldaketa, onerako izango da. Ez dut uste krisi hau denbora kontua denik. Zer neurri hartzen diren eta zeintzuk funtzionatzen

Joseba Garmendia:

“Burbuila hau beste batek ordezkatzuko du eta horrek ere eztanda egingo du”

duten ikusi beharko da. Bankuei maileguak ematen ari dira, baina ezerk ez du neurri horrek funtzionatzeko duela ziurtatzen. Are gutxiago, maileguak autoa bost urtean behin aldatzen jarraitzeko badira. Gasteizen egiten diren Mercedes autoek gure esportazioen %10 suposatzen dute. Txinatarrek Mercedesak erosten hasten ez badira, ez dakit nola itzuliko garen lehengo gurpilera. Izan ere, langileen artean sortu den beldurra ez da horren erraz galduko.

J.G.: Nire ustez doitzea egongo da, bai kontsumoan eta bai ekoizpenean. Eredua aldatzea nahiko nuke, baina ez dut uste

halakorik gertatuko denik. Geure buruari eredu hau jasangarria den galdetu beharko genioke. Baita ezberdintasun sozial hauek onargarriak diren. Baina hau Euskal Herriak bere kasa egin al dezake? Dena den, kolektiboaren eta estatuaren paperek garrantzia handiagoa hartuko dutela uste dut.

J.B.: Estatu handiek egiten badute ere, eskutik egingo al dute?

J.G.: Paradisu fiskalen inguruko neurriak hartu ezinik dabilta, hor sekulako lobbyak baitaude eta estatuak euren menpe baitaude. Beste eredu batera bagoaz, indar sozialen eta sindikalen bitartez izango da. Horretarako, era koordinatuan lan egin behar da. Hainbat gauza gelditzea lortu izan da, baina egun mugimendua nahiko ahul ikusten dut. Aktibatu beharra dago.

J.B.: Gurean jendea ez dago horretarako prest. Euskal Herria oso kontserbadore ikusten dut, errenta maila altu batekin bizi izan baita: urrezko kaiola batean. Ez dut elkartasunik ikusten. Aipatu bezala, ezta estatuen artean ere. Barruko arazoak konpontzeko, kanpoan errudun bat asmatu dezakete.

J.G.: Baina errua Estatu Batuei egotzi beharko liekete eta ez dut uste inor herrialde hura inbaditzera ausartuko denik. Ez dut uste egoera honi irtenbide militarrik emango zaionik. Hori egin dezaket bakarrak Estatu Batuak eta Txina dira. Txina bakezale samarra izan da beti eta Obama ere ez dut uste horretan sartuko denik.

J.B.: Ez dakit gatazka halakoa izango den, baina langabezia asko hazten bada eta egoera luzatzen bada, krispazioa egongo da.

UROLA

ELEKTRATRESNAK

☎ 943 72 02 15 - Faxe 943 72 52 91
Secundino Esnaola 2, ZUMARRAGA

ATA

HARATEGIA URDAITEGIA

☎ 943 72 00 61
Leturiatarren enparantza, 2
ZUMARRAGA

MURUA

Oinetako konponketa

Larruzko erropen konponketa.
Guraiza, labana... zorrozketak

Labeaga, 37 **URRETXU**
Golden plazoletan

centro óptico
Javier Arratibel
optika

Ikusmenaren neurketa - Begietako
tentsioaren neurketa - Graduaturako
eta eguzkitarako betaurrekoak -
Lentilak - Termometroak eta
barometroak

Soraluze, 10 ZUMARRAGA
☎ 943 72 54 84

Egumendi, S. L.

Manganeso altzairuaren
aplikazio teknikoak

Ipeñarrieta, 48
☎ 943 72 33 01 - Fax: 943 72 43 41
Urretxu-Zumarraga
www.egumendi.com
egumendi@egumendi.com

Keros Enmarkatzeak
Arte ederrak
Dekorazioa
Opariak

Labeaga, 35 **Urretxu** ☎ 943 72 41 60

BIONA

AROTEGIA
Altzariak neurritza

☎ 943 72 02 55
Erratzu, z/g **URRETXU**

SUTAN

Tximiniak, berogailuak, sukaldeak eta estaldurak
☎ 943 72 06 38 - 665 73 73 02 Fax: 943 72 06 38
Mugitegi poligonoa, B bidea, 6 bajua - **URRETXU**
www.sutan.biz - sutan@sutan.biz

ALEX - BIZOLAK

alejandro albisua

☎ 943 72 52 22
Soraluze, 6 - Zumarraga

PLAZAOLA

ITURGINTZA

Bide-Zar 5 **ZUMARRAGA**
943 72 13 70

Lantza

- Dietetika
- Estetika

Bidezar, 7 ☎ 943 72 36 52

HERCE
Electricistas M. E.

Muntaia eta instalakuntza elektrikoak
Enpresa mantenua
Argiteria publikoa

Denda: Ipeñarrieta 4, ☎ 943 72 09 50
Tailerra: Mugitegi, ☎ 943 72 42 66
Mugikorra: 656 703 392

20700 **URRETXU**

natural optics

URRETXU

Lurdes Rodriguez
Optiko-optometrista

Iparagiri, 1-Urretxu
☎ 943 72 59 68
urretxu@naturaloptics.com
www.naturaloptics.com

asirauto

BIGARREN ESKUKO AUTOEN
ESKAINNTZA ZABALA

Mugitegi industrialdea, Urretxu
943 72 59 22
659 67 89 79

ALTZARIAK

MERKA-UROLA

Mugitegi, 17 Tel. eta faxa 943 72 58 28
URRETXU

TABERNA

JATETXEA

Piedad kalea, 14 ☎ 943 72 08 19
ZUMARRAGA

PREMANK

KANPO-KONTRATAZIO BIDEZKO
PREBENTZIO ZERBITZUA

KALITATEZKO ZERBITZU
ERAGINKORRA
GERTUTASUNA, BIZKORTASUNA
ETA BEZEROARI ARRETA

Argixao industrialdea, 55 pabiloia
20700 **ZUMARRAGA** (Gipuzkoa)
943 72 41 00
administracion1@premank.com

Construcciones
MENDIOLA

Labeaga, 9 Tf. 943 72 05 11 - fax: 943 72 44 10
20700 **URRETXU** (Gipuzkoa)
E-mail: mendiola@mendiola.com
www.cmendiola.com

Darmanki

Edergintza

Edergintza tratamenduak
Depilazioak
Solarium

Labeaga, 2 - **URRETXU**
☎ 943 72 25 13

belar-zain

Belardenda, dieta eta errejimen elikadura
Mediku-homeopata kontsulta

Labeaga, 30 - Urretxu - ☎ 943 72 27 80

Herri Aldizkaria

Otamotz

TOKI APROPOSA DUZU HAUXE
ZURE IRAGARKIA JARTZEKO

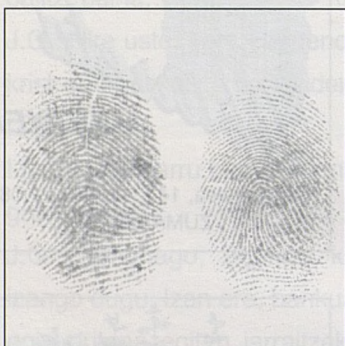
Iker Telletxea - 647 319 757 - beasain@iragarri.net

Ale honetan
ez dago komikirik,
komikilariak ere
greba egin baitu.
Barkatu
eragozpenak.

egurra partitzen

Jon Torner
Jon Ormazabal

Gora España, goooool!!!

Patxi Lopez lehendakari izendatu dute. Erreportaje serio eta inpartziala emititu du *La Sexta* kateak. Gauza asko aldatuko omen dira (hoberako) Euskadin. Kazetariak aipatu ditu herriko tabernak, euskara, ikastolak, *pais vasco francesa*, ETA, Gernikako arbola, Jaurilaritzaren ereserkia, Euskadiko armaria, *las cadenas de Navarra*, Sabino Arana eta, ongi neurtutako anabaren erdian, futbola: Athletic-ek **ESPAINIAKO** Errege Kopako finala jokatu duela, Fernando Llorente **ERRIOXARRA** izango dela taldeko erreferentzia... eta amaieran: "Con el nuevo Gobierno, la selección española podría volver a jugar en Euskadi, con el propio Llorente y el guipuzcoano Txabi Alonso en sus filas".

Saltoka hasi gara biok. Bai, *La Roja* Euskadin! Poz pozik gaude. "Yo que soy más vasco / que el árbol de Gernika / cuando juega la selección / no sé lo qué me pasa" diote Lendakaris Muertos tal-

dekoek. Guk badakigu zer gertatzen zaigun. Futbol ona gustuko dugu, eta Espainiak futbol ona egiten du. Gainera, Txabi Alonso gipuzkoarrak Espainiarekin jokatu du, eta Txabi Alonsok gauza ederrak egin ditu Gipuzkoagatik. Horregatik gaude Espainiaren alde. Eta horregatik poztu gara hainbeste. Futbol onena egiten duen taldeak eta gipuzkoarrik gipuzkoarrenak Anoetan joka dezaketelako. Tira, guk uste dugu San Mames aukeratuko dutela, baina horrek orain berdin dio... Espainiak guri *nos la suda*, baina futbolean ari direnean... ze plazerra periodikoa hartu eta azalean Txabi Alonso kopa altxatzen ikustea! Gu euskaldunak gara, eta Euskadik *no nos la suda*, baina futbolean ari direnean... ze plazerra Athletic, Osasuna eta Alaves galtzen ikustea! Espainiak San Mames edo Anoetan jokatu badu gol ederra sartuko digute, baina lehenago ere txitxarrazo ikusgarriak jasotakoak gara.

Espainiako Kopako finala ikusi al zenuen? Athletic-en ala Bartzelonaren alde al zeuden?

Ignacio Garcia

Tarteka ikusi nuen. Egia esan, Athletic-ek irabazi izan balu, amorrux pixka bat sentituko nuen. Izan ere, sekulako matraka jasan behar izan dugu finala jokatzeko sailkatu zenetik. Sartu behar ez zuten tokietan sartu dira eta hori ez zait gustatu. Realak bakean utzi dezatela.

Vicente Fernandez

Ikusi nuen finala, bai... Realekoa naiz, baina Athletic-ek eta Bartzelonak ere irabaztea nahi dut beti. Finalean dudamudatan nengoen, baina errealista izanik, argi zegoen Bartzelonak irabaziko zuela. Gainera: a zer nolako matraka jasan behar izan dugun!

Jose Luis Lasa

Harritzekoa baldin bada ere, ez nuen finala ikusi. Futbola ez zait gustatzen, txirrindularitzazalea naiz. Telebistan etengabe ibili dira finalaren kontu horrekin, aspertzeraino. Dena den, nola Bilbon hala Valentzian, giro bikaina egon zela onartu beharra dut.

Marijo Intsausti

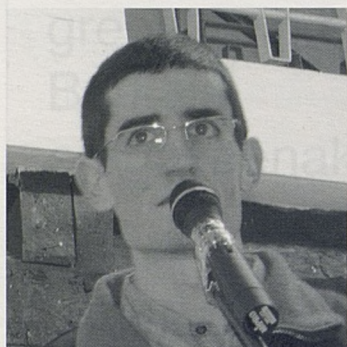

Finala tarteka baino ez nuen ikusi, alabarekin. Ez zait futbola gustatzen eta ez naiz ez bataren eta ez bestearen jarraitzailea. Hori bai, jokoari berari erreparatuta, Bartzelonaren alde nengoen.

Gaia: Iñakiren oroitzapena, bizirik

Doinua: Mendian gora haritza

Gorka Azkarate

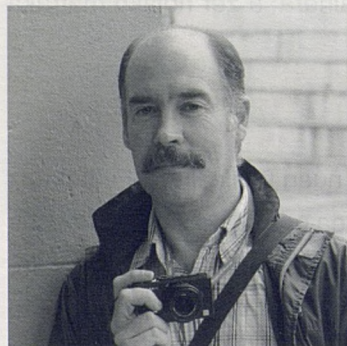
Ikusmenetik harago
kantu eder bat badago
nahiz bera gabe hamahiru urte
zaizkigun igaro,
presente dago luzaro
eta gaur presenteago
mendian gora sentitzen dugu
askoz gertuago.

Malkar, baso edo landa,
hortzak estutzeko txanda,
luzea edo motza, non ote
norberaren langa.
Udaberriak eztanda,
hainbat lagun bidean da,
malda leuntzen baita Iñaki
gogoan izanda.

Maite zenuen natura,
orbela, lanbroa, ura,
maite zenuen gure herria,
hizkuntza, kultura.
ukitu ezin den hura
ukitzea dut helmuga,
besarkada bat helduko al da
zu zauden lekura.

iritziz iritzi

Gotzon Aranburu

Justizia poetikoa

Zer daukate komunean esaldi hauek: “Justizia poetikoa”, “Ur gutxi dauka ibaiak” eta “Zartagina estali nahi du”? Ez irakurle, ez alferrik hautsi burua. Neronek esango dizut: maiatz honetako prentsako kirol orrialdeetako tituluak dira. Aurrenekoa Chelsea-Bartzelonako partidaren kronikaren izenburua da, bigarrena Athletic-Bartzelona Kopako finalarena eta azkena Bengoetxea VI eta Irujoren arteko partidaren berperakoa. Honetara iritsita dago prentsa idatzia; telebistarekin eta internetekin ezin du borrokarik egin bat-batekotasunaren lehian eta biharamunean (alegia, oso berandu) irakurlearen arreta bereganatzen saiatzeko horrelako ariketa literario-filosofiko-funanbulistikoak egitera behartuta dago.

Jakina, zuk Kopako finalaren kronika “Bartzelonak 4 eta 1 irabazi dio Athletic” titulatzeko baduzu erre-daktore buruak akabatu egingo zaitu, hain da eza-guna ordurako emaitza eta interesik gabea informazio hori, eta zerbait “koloretsuagoa, deigarriagoa” idaztera behartuko zaitu. Orduan buruari bueltak ematen hasi, eta segi, eta segi... eta “Ur gutxi dauka ibaiak” idazten bukatzen duzu, alegia, irakurle bakar batek ere ulertuko ez duen titulua baina azpiko testuaren lehendabiziko paragrafoa behintzat irakurtzera behartuko duena, zertaz ari da tipo hau? galderari erantzun nahian. Laugarren paragrafora zenbat ailegatzen diren jakin nahi nuke... Bai, garai gogorrek prentsa idatziarentzat, baina onak lirikarentzat, abestiak zioen moduan.

Ibañeta

Piarres Larzabal

Goazen atzera, 778. urtera: Orreagan euskaldunen garaipenaren datara hain justu. Nafartarren herriaren okupazioarekin hasten da Ibañeta obra. Batzuek okupatzaileari aurre egiten diote, besteek hari laguntzen diote. Oldartze garaile horren leiendari oihartzun eginez, Larzabal-ek 1968an idatzi zuen antzezlan hau. Menderatze frankistaren kontrako euskaldunen erresistentzia armatuaren birsor-

tzearen urtean hain zuzen. Berrogei urte eta gero gaurkotasunean darrai, euskaldunek ez dute oraindik irtenbiderik asmatu eta Haize Berri elkarteak taula gainera ekarri du eta abertzaletasunaren munduari zuzendu: ez bakarrik talde gisa, baizik eta gizabanakoaren jarrerak aintzat hartuz, antzerkia hausnarketarako eragile moduan jarri du.

Oihane Zabaleta

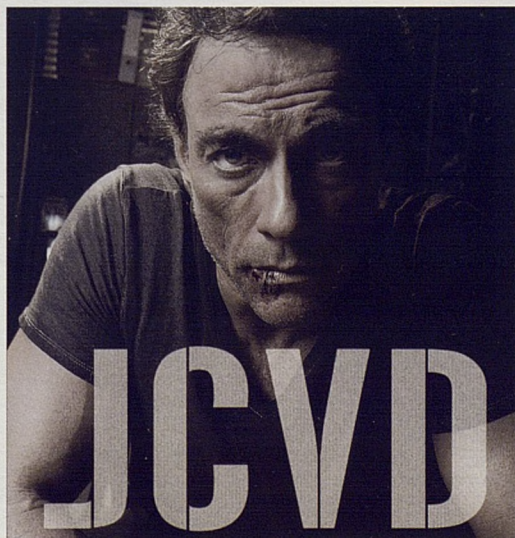
Los Rodriguez

Hasta luego

Orain gutxi gertatu zitzaidan, herriko taberna batean. Tabernariak musika aldatu zuen, eta zer jarriko zain nengoen. Lehen abestia pasatu, eta, egia esan, zer zen edo abesti horrek niretzat zein esanahi zuen gogoratzea kostatu zitzaidan. Baina *Copa Rota* entzun, eta konturatu nintzen: Los Rodriguezen *Hasta luego* (1996) zen. 1990eko hamarkadan hasi eta haren erdialdea bitartean atera zituzten abesti ederre-

nak biltzen dituen diska da. Bikaina. Andres Calamaro maiteminaz, maitasunaz, gauaz, emakumeez, harremanez, beldurrez, alkoholaz, drogez... mintzo da. Bizitzaz, finean. Calamaro bere aura eta elegantzia rockero horrekin. Hain zuzen, rocka zuen oinarri talde hark; baina ez zieten, ez, nahasketei muzin egiten. Arima piztu zidaten berriro abesti horiek. Eta bada zerbait, ezta?

Igor Susaeta

JCVD

Mabrouk El Mechri

Filmaren premisa ezin orijinalagoa da: zer gertatuko litzateke banandu berri den Jean-Claude Van Damme atsekabetu bat bere ama bisitatzea joan eta banku lapurreta batean nahastuko balitz? Halaxe hasten da *JCVD*, izar handi izandako Van Dammen ikuspegi fresko eta ezezaguna aurkezten duen *biopic* faltsua. Filma desagertzeko zorian dagoen antzezle hau humanizatzeko estrategia zorrotz eta burutsua da, galtzeko

ezer eta irabazteko asko duen norbait dela kontuan izanda. Ezaugarri nagusia jenero ezberdinen saltsa bikaina nahasten duela da. Horri esker, filma erabat freskoa eta lotsagabea da. Ikuslea bereganatu eta zur eta lur uzten du. Bai Jean-Clauden jarraitzaileei eta baita aurkakoei ere zuzenduta dago. Ikusgarria, dibertigarria eta hunkigarria. Urteko sorpresa handienetakoa.

ButaK 21 zineklub taldea

1982 eta 1983: Santa Barbarako basilizaren eta tabernaren berritzea. Ezkerreko orrialdean: 1-Auzolanean. 2-30 urte iraun zuen kanpandorra. 3-Auzolanean aritutako batzuk. Eskuineko orrialdean: 1-Basiliza, egungo moduan, baina duela 27 urte. 2-Bixente Lasak egindako harizko aldea. 3-Auzolanean. 4-Inaugurazio eguneko meza. 5-Basilizako horman azaldutako animalia hezurdura.

Jose Luis Garmendia

zuek bai jakin!

Isidro Lasa eta Bittori Garcia: bi baserritar peto-peto

Museoen Nazioarteko Eguna ospatzeko, Igartubeitin Baserri Eguna antolatu dute eta herriko bi baserritar omendu dituzte: Isidro Lasa eta Bittori Garcia. OTAMOTZ aldizkariak biak elkar-tu zituen omenaldia baino egun batzuk lehenago.

Isidro Lasa eta Bittori Garcia,
Zelaa baserriaren kanpoaldean.

Isidro Lasa Ezkioko Zela baserrian bizi da, basogintzan lan egindakoa da eta alkate izan zen 1964etik 1979ra. Bera karguan zegoela elkartu ziren Ezkio eta Itsaso. Hala, elkarketa prozesuan zeresan handia izan zuen. Bittori Garcia, berriz, ordiziarra da jaiotzez, baina Itsasoko Alegi auzoko Atxusain baserrian bizi da aspalditik. Senarrarekin batera oilo eta oilasko granja ireki eta gutxira alargun gelditu zen. Hala, bakkrik gobernatu behar izan zituen enpresa eta familia.

Biek adeitasunez erantzun zioten deiari eta bestearen etxera joateko prest agertu ziren, nahiz eta Lasak aurki 88 urte beteko dituen eta Garciak 81 dituen. Are gehiago, itsasoarrak gidatzeko baimena du eta bere autoan joateko prest agertu zen. Azkenean, Zelaan elkartu ziren. Bittori Garcia sekula bertan izan gabea zen eta gustura joan zen dagoeneko ia 500 urte dituen Ezkioko baserria eza-gutzero.

Nahiz eta bata bestearengandik aparte bizi diren, Lasak eta Garciak aspalditik ezagutzen dute elkar eta berehala hasi ziren berriketan. Ordu eta erdi pasatxo eman zuten euren bizitzari eta herriari buruz solasean, lehenengo grabagailu aurrean zutela eta ondoren Isidroren alabak prestatutako hamaiketakoak das-tatzen zuten bitartean.

Biek esan zutenek, asko poztu ziren beste omenduaren berri izan zutenean. Lasari omenaldia lgartubeitin jasotzeak ilusio berezia egin zion, bertan lan egi-ten duten guztiak ezagutzen baititu. Bittorik, berriz, omenaldi egunean eza-gutu zuen museoa. Izan ere, bata Ezkiokoa da eta bestea Itsasokoa.

Bittori Garcia, bilobekin, Atxusain baserriaren kanpoaldean.

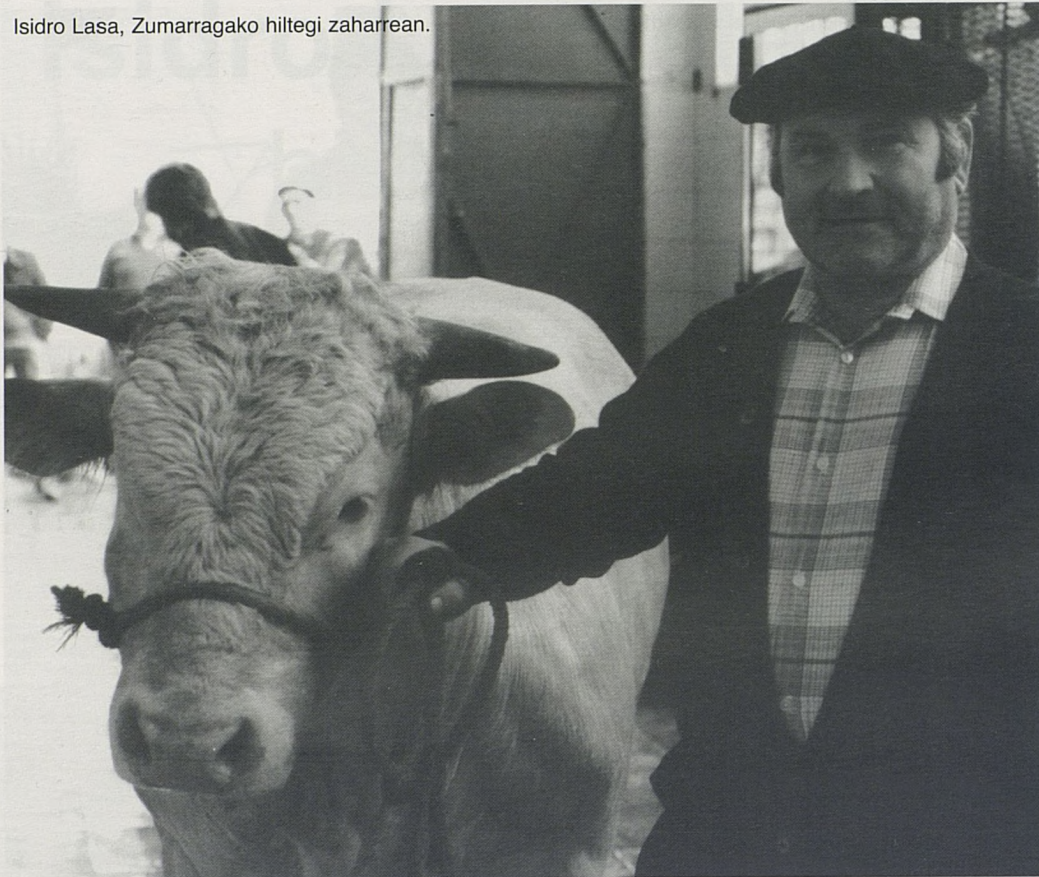
Biek ondo gogoratzen dute bi herrien elkartzea. “Nire senarra zena, Migel Goitia, bi herriak elkartzeko lanean ibili zen. Gabiriarrak ere tartean ibili ziren, baina beti gu baino gehixeago izan dira eta ez zuten elkartu nahi izan”, oroitzen du Garciak. Lasak hobeto gogoratzen du oraindik prozesua. Izan ere, garai hartan Ezkioko alkatea zen eta karguan jarraitu zuen bi herriak batu zirenean. “Elkartzearen alde nengoen. Gobernadoreak bi alkateoi deitu eta, ni gazteagoa nintzenek, alkatetza niri zegokidala esan zigun”.

Lasak gustura lan egin zuen herritarren alde, baina une gogorrak ere bizi izan zituela oroitzen du. “Garai hartan ez ziren hauteskundeak egiten eta Udala

utzi behar zutenek zerrenda bat osatzen zuten alkate eta zinegotzi nahi zituzte-nekin. Itsasoar batzuek zerrendan jarri zuten bat ez zutela zinegotzi nahi esan zuten eta gobernadorearengana joan behar izan nuen gertatzen ari zena kon-tatzera. Gobernadoreak elkartu berriak ginela eta, arazorik egon ez zedin, onena kargutik kentzea zela esan zuen. Halakorik ezin zaio egin pertsona bati!”, esan zuen ezkiotarrak.

Aipatu bezala, lanbidez baso-gizona izan da. Itsasondotik Oñatira bitarteko lursail eta baserri guztiak primeran eza-gutzen ditu, 45 urte eman baitzituen egur salerosketan. Lursailen jabeai zuhaitzak erosi, hauek bota eta ondoren egurra papertegiei eta altzari lantegiei

Isidro Lasa, Zumarragako hiltegi zaharrean.

saltzen zien. “Askotan terreno eta guzti erosten genituen pinuak. Zuen etxe ondoan lanean nengoela, ziza-lekua topatu nuen”, esan zion Bittoriri.

Itsasoarrak dagoeneko ziza-leku gutxi gelditzen direla erantzun zion. Zizak bilatzea alferrik denez, baratzea du bere zaletasun nagusia. “Gurean ziza-leku guztiak galdu egin ziren. Ea behingoz eguzkia berotzen hasten den, baratzean hasteko. Gaztetatik baserri zalea naiz”, esan zuen. Isidrok ere bizimodu hori atsegin du. “Ukuilura gustura sartuko nintzake, baina senitartekoek ez didate uzten. Neure burua zaintzeko esaten didate, baina beti ni izan naiz ganadua-ekin tratuak egin dituen eta... Dudan adinerako nahiko ondo nago eta medikuek nire osasuna askok hartuko luke-

tela esaten didate, baina ibiltzeko orduan arazoak ditut”.

Bittori, berriz, bi belaunetatik operatu

*Bittori Garciak granja
izan zuen etxe ondoan
eta Isidro Lasak basoan
lan egin zuen eta alkate
izan zen*

zuten. Egun bere burua zaintzeko eta atsedean hartzeko garaia du, baina garai batean asko lan egindakoa da. 1970ean granja ireki zuen senarrarekin, baina

1975ean alargun gelditu zen. Ez zen kikildu eta enpresa eta seme-alabak aurrera atera zituen. Ez zuen lan makaila izan, urtean bitan 25.000 txita hazten baitzituzten. “Txita jaioberriak Haro eta Iruñatik ekartzen zizkiguten. Berogailu eta guzti izaten genituen. Hazten zirenean, Idiazabalgo Gorrotxategiri, Iparragirreri, Garaialderi... saltzen genizkien. Lan handia zen. Oilandak gure etxetik ateratzeko orduan lan handia izaten zen eta inguruko haur guztiek laguntzen zidaten. Ondo ordaintzen nien eta oilaskoekin afari bat egiten genuen. Denok pozik bukatzen genuen”.

Seme-alabek ere laguntzen zioten, noski. “Alargun gelditu nintzenerako semeak bazekien gidatzen eta enkarquak egiten zituen. Bestalde, morroia ekarri nuen. 14 urterekin etorri zen, asko lagundu zidan eta niretzat semearen parekoa da. Etxeko giltza du, nahi duenean sartu eta irteten da eta guk baino gehiago agintzen du”, aipatu zuen umorez.

Bittoriren baimenarekin izango da, noski... Berak bezala, beste emakume askok ere baserria gobernatu behar izan dutela azaldu zuen. “Garai batean ganadu asko zegoen, baina baserritik ez zegoen bizitzerik eta gizonezko asko fabriketara joan zen. Hala, emakumeok gelditu ginen baserrietan”.

Morroia, oilaskoak, ukuilua, zizak, basogintza, baratzea... Argi dago Bittori Garcia eta Isidro Lasa baserritar peto-petoak direla eta, beraz, baserriari buruzko museoak gaur eskainiko dien omenaldia ondo merezitakoa dela. Zorionak!

Otamotz

Herri Aldizkaria

Orain duzu aukera, bat egin gurekin!

ZINTZO-MINTZO ELKARTEKO BAZKIDETZA:

- Hilero Otamotz aldizkaria jasoko duzu zure etxean.
- Zure ekarpenarekin proiektu hauek bultzatuko dituzu: Otamotz, Otamotz.com, Goierriko Hitza, eskualdeko telebista, Kafe Antzokia, Mintzalaguna, Bertso Eskola, Kantu Afaria, Liburu-lanketa, Gazte Lokala, Aisialdia Euskaraz, Normalizazio Plana, hizkuntza eskubideak, sentsibilizazioa...
- Urtean 25 euro.

OTAMOTZ ALDIZKARIKO HARPIDETZA:

- Hilero Otamotz aldizkaria jasoko duzu zure etxean.
- Urtean 12 euro.
- Ekarri edo bidali postaz zure datuak honako helbidera:
Zintzo-Mintzo elkartea
Labeaga 12, behea (Goierri elkartearen ondoan)
20700 Urretxu
- Posta elektronikoa erabiltzea nahiago baduzu:
otamotz@otamotz.com

	ZINTZO-MINTZOKO BAZKIDE EGIN NAHI DUT
	OTAMOTZ HARPIDETZA ORDAINDU NAHI DUT
IZEN-DEITURAK	
JAIOTZE DATA	
HELBIDEA	
TELEFONO ZENBAKIA ETA E-MAILA	
EHNA EDO NA	
KONTU KORRONTE ZENBAKIA	

Marimar Ubeda: Nevadako euskaldunen liburuzaina

Marimar Ubeda zumarragarra ezaguna da bi herriotan, Zumarragako udal liburutegian lan egin baitzuen. lazko apirila geroztik, berriz, Renoko Euskal Liburutegiko zuzendaria da. Han ere krisiak gogor jo du eta aurki Estatu Batuetatik etxera itzuliko dela uste du.

Marimar Ubeda, Renon.

Noiz eta nolatan joan zinen Estatu Batuetara?

2007ko maiatzean, Donostiako Ospitaleko liburutegian lanean ari nintzela, lankide batek Renoko Unibertsitateak Euskal Liburutegirako zuzendaria behar zuela jakinarazi zidan. Hasiera batean hara joateko pentsamendua zeharo baztertu nuen, aldaketa handiegia iruditzen baitzitzaidan bai kultura aldetik eta baita hizkuntza aldetik ere. Baina egunak pasatu ahala, alde positiboak aztertzen hasi nintzen. Izan ere, ingeles maila hobetzeko aukera paregabea zen. Bestalde, profesionalki Estatu Batuetako liburutegien funtzionamendu eredua ezagutu eta ikasi ahal izango nuen, pertsonalki errepika ezin daitekeen abentura izateko aukera zen... Curriculumak bidali nuen eta onartu egin zuten. Ondoren, telefonoz elkarrizketa egin zidaten. Hori prestatzeko, 15 egunez gogor jardun nuen ingeles eskoletan. Ziur nintzen ametsa hor bukatuko zela, baina Renora joatera gonbidatuta nongoela zioen e-maila jaso nuen. Han, azkeneko elkarrizketa izan nuen. Bi hilabete-

ren buruan, dei bat jaso nuen eta lanpos-tua nahi nuen galdetu zidaten. lazko apiri-lean Renorako hegazkina hartu nuen.

Zer aurkitzea espero zenuen?

Galdera hau oso labur erantzun dezaket. Dena eta ezer ez. Ezer espero eta oster, lurrean honek eskaini nahi zizkidan auke-ra guztiak aprobetxatzea zen nire desio bakarra. Beharbada horregatik sentitu nintzen hain eroso hasieratik.

Estatu Batuak espero bezalakoa al da?

Irudika nezakeena baina bereziagoa da. Reno, eta Nevada osoa orokorrean, western filmetako mendebal urruna dira. Maitatu nuen lehen gauza klima izan zen. Desertuko klima aldaketak paisaia nahasketak eragiten ditu. Alde batetik Lake Tahoe dugu, berde-berdea, eta bestetik desertu horia. Urtean zehar 300 egun baino gehiagotan eguzkia ikusteko aukera dugu. Kaleko giroak ez du zerikusirik Europako herrialdeetan bizi denarekin eta zer esanik ez gure Euskal Herrikoarekin. Faltan gehien botatzen dudana kalean ibiltzea da. Hemen distantziak oso luzeak dira eta autoa behar da nahitaez. Beste bizimodu bat ezagutzeko aukera dudala konturatu bezain pronto, eskaintzen dida-nari etekina ateratzen diot.

Non bizi zara?

Unibertsitatearen ondoan apartamentu bat alokatu dut. Erdigunetik oso urruti ez dagoenez, behar dudana guztia eskura dut.

Zer lan egiten duzu?

Euskal Liburutegiko zuzendaria naizenez, nire ardura liburutegiaren proiektu berriak kudeatzeko eta bideratzeko baliabideak aurkitzea da. Ni iritsi bezain pronto Unibertsitatearen liburutegi orokorra beste eraikin batera eraman behar izan genuen eta horretan ia urte erdia igaro dugu.

Renoko Euskal Liburutegia Euskal Herri-lik kanpo dagoen liburutegi garrantzitsuena da. Jon Bilbaok sortu zuen, 1960ko hamarkadan, eta hemen garatu zuen bere Euskal Bibliografiaren atal nagusia. Renoko Euskal Liburutegian ditugun hel-buru nagusiak hiru dira: Euskal Ikasketa Zentruko ikertzaileen informazio beharrak asetzea, euskal diasporaren eta euskal-dunek atzerrian egindako ibilbidearen informazio-gunea izatea eta euskal iker-ketei buruz ingelesez argitaratzen guztia biltzea eta zabaltzea.

Nolakoa da zure eguneroko bizitza?

Oso bizimodu erraza dudala pentsatzen dut. Horrelako leku zoragarri batean lan egiteak lanegunak arintzen ditu.

“Renoko Euskal

Liburutegia Euskal

Herritik kanpo dagoen

liburutegi

garrantzitsuena da”

Lanordutik kanpo, Euskal Herrian egingo nituzkeen gauza berak egiten ditut: lagu-nekin afariak, kontzertu bikainak, Casinoen magia bizi... Asteburuak probetxu handikoak izaten dira. California horren gertu izanik, hilean behin edo bitan leku berriak ezagutzera joaten naiz. Renotik oso gertu sekulako parajeak ditu-gu. San Francisco, adibidez, 4 ordura dago. Bestalde, Nevadako desertuan ber-tan txoratze moduko paisaiak daude.

Harreman handia al duzu bertan bizi

diren gainontzeko euskaldunekin?

Renoko girora horren azkar moldatu banaiz, hemen bizi diren euskaldunei esker izan da bereziki. Etxetik kanpo ego-nik, gutxieneko segurtasuna sentitzea beharrezkoa da. Euskaldunok oso ondo dakigu familia lagunekin ordezkatzeko. Euskal Zentroan aurkitu ditut lagun one-nak. Bai pertsonalki eta bai profesionalki asko ikasi dut beraingandik. Beraiek egi-ten duten lana euskal mundua atzerrian zabaltzeko ezinbestekoa da.

Zer lan egiten du euskal diasporak?

Akademikoki, Renoko Euskal Ikasketa Zentruak euskal kultura mundu anglosa-xoian ezagutzera ematen du. Beste era-kunde batzuek, hala nola, NABOK (North American Basque Organizations), euskal nortasuna eta kulturari eusten diote jaialdi eta bestelakoekin. Hain zuzen ere, dato-rreren uztailan, Renon ospatuko da NABOren jaialdi nagusia. Jende uholdea espero dugu.

Zer somatzen duzu faltan?

Familia eta lagunak... Azken finean gure bizitza gure inguru sozialak markatzen du. Gauza materialak baztertuta gelditzen dira. Beno, dena esan behar badut, pata-ta tortilla pintxoak faltan botatzen ditut!

Sarritan etortzen al zara Zumarragara?

Ba ez. Urtebete behin bakarrik joan naiz: iazko azaroan.

Luzaroan gelditzeko asmoa al duzu?

Tamalez, Renoko Unibertsitateak arazo ekonomiko larriak ditu eta bere aurrekon-tuak sekulako murriztapena jasan du. Honek programa eta departamentu askori eragin die. Euskal Liburutegia da horietako bat. Beraz, diru-laguntzarik izan ezean, euskal liburutegia liburutegia-nik gabe geldituko da uztailan.

Otamotz.com atari digitaleko edukirik klikatuenak

OTAMOTZ TELEBISTAN AZKENAK

- Iritsi da zirkoa Zumarragara
- Greba orokorra. Manifestazioa Zumarragan eta Urretxun
- Eitzagako jaiak 2009 (5 bideo)
- Zumarraga eta Urretxuko I. Trikitixa Eguna (5 bideo)
- Maite Askasibarren 'Norvegiatik' erakusketa Juan de Lizarazun.
- Urrelur museoaren ekintzak. 2009ko maiatza.
- 'Africa'. Herminia Clementeren eta Javier Merinoren lanen erakusketa
- Apirileko Feria Zumarragan
- Irrintziren Dantza Jaialdia (5 bideo)
- Tokiko Agenda 21. Lehenengo Udal Foro partehartzailea Urretxun.

INKESTAK

Greba egiteko asmorik ba al duzu?

- Bai: %73
- Ez: %27

IRAKURRIENAK

1. Arrakastaz burutu zen I Trikitixa Eguna
2. Ongi etorri beroa egin zioten herritarrek Peiori
3. Santaisabeletan txosnak bai ala ez?
4. Eitzagako eskoletan etxebizitzak egingo dituzte
5. Aurrera doaz Santa Barbarako tabernako lanak
6. Irrintziren dantza jaialdia bideoetan ikusgai
7. Grebak erantzun zabala izan du Urretxu eta Zumarragan
8. Goierri Telebista Zumarraga eta Urretxun ere bai
9. Emakumeak ere gizon proban (146. alea)
10. Urretxu eta Legazpi arteko bidegorrian aldaketak izango dira

1952

'Katiuska' zartzuela Zumarragan

Zumarragako parrokiako koruak 1952ko uztailaren 25ean *Katiuska* zartzuela antzeztu zuen Itzalon zaharrean. Irudian *edaleen taldea* ageri da. Ezkerretik eskubira: Sebastián Biain (eserita), Patxi Telleria, Pedro Urteaga, Miguel Etxaniz, Pedro Elgarresta, Joseba Telleria eta Santiago Garziandia.

Urolaren jarraitzaile fidela

*Telebistak futbola guztion egongeletan sartu zuenetik, herrietako zelaie-
tako harmailak hustu egin dira. Hala, gehienek Liverpoolen hamaikakoa
bere herriko taldearena baino hobeto ezagutzen dute. Zorionez, tokian
tokiko klubek badituzte oraindik jarraitzaile fidelak. Horietako bat
Argixaora joaten da hamabostean behin 1971n Urola taldea sortu zene-
tik. Francisco Plaza da bere izena.*

Josetxo Goenaga eta Francisco Plaza, Argixaoko harmailan.

Erreportaje honetako protagonista ez zen futbol zaletua, bazkide egitea eskaini zioten arte. Talde horia bakarrik jarraitzen du. "Gaixo edo kanpoan egon naitzenen bakarrik egin dut kale. Lehen Urolak kanpoan jokatzen zituen partida gehienetara ere joaten nintzen. Gutxik ikusiko zituzten nik bezainbeste norgehiagoka", dio.

Izan ere, berarekin batera bazkide egin zirenetako asko dagoeneko ez dira Argixaora joaten. "Batzuk zahartu egin dira, beste batzuk hil egin dira... eta ez dago erreleborik. Gazteak ez dira partidetakara etortzen. Harmailak hutsik ikusteak pena handia ematen dit, lehen urteak sekulakoak izan baitziren. Jende asko joaten zen eta asko animatzen zuten, nahiz eta instalazioak oraingoak baino askoz ere kaxkarragoak ziren. Zenbat aldiz busti ote garen... Garai hartan ez zegoen harmailarik eta hesiaren ondoan jartzen ginen, aterkiarekin, txamarrarekin eta botekin. Sekulako haizea egiten zuen, baina eutsi egiten genion", azaldu du.

Tribuna eraiki zenetik, erdi-erdian eseri da: zuzendaritzarentzat egokitutako tokian. "Horrenbeste urtetan gorriak ikusi eta gero, orain etxean bezain eroso gaudela iruditzen zaigu. Argixao estadio zoragarria da. Lehen belar naturala zuen eta berehala sekulako lokatza egiten zen", oroitzen du.

Inork baino hobeto ezagutzen du Zumarraga eta Urretxuko klubaren historia. Izan ere, partidetan notak hartzen ditu. "Datu guztiak gordeta ditut. Badakit Urolak zenbat partida jokatu dituen eta baita zenbat gol sartu dituen ere. Titularren, ordezkoen eta golegileen ize-

nak apuntatzen ditut, besteak beste. Klubak berak baino informazio gehiago dut, seguru aski. Argixaora koadernoan eramaten dut eta kanpoko partidetakoko datuak lortzeko klubeko jendearekin harremanetan jartzen naiz. Denboraldi bakoitzaren amaieran datuak garbira pasatzen ditut", azaldu du.

Ikusi dituen ehunka partidetatik, Ondarroan jokatu zen bat gogoratzen du bereziki. "Euren zelaia ibaiaren ondoan zegoen eta itsasoa behean zegoenean jokatu behar zuten. Egun hartan gaizki kalkulatu zuten eta partida bukatu baino

"Harmailak hutsik

ikusteak pena handia

ematen dit, lehen

urteak sekulakoak izan

baitziren"

20 minutu lehenago ura zelaian sartzen hasi zen".

Beste pasadizo bat bi herriotako jarraitzaileen sutsutasunarekin lotua dago. "Azpeitian jokatu zen partida batean, Urolaren jarraitzaile batek epailea jo zuen aterkiarekin azken hau aldagelan sartzen ari zenean. Azpeitiarrek gure bizilaguna zelatik atera zuten iskanbila handitu aurretik".

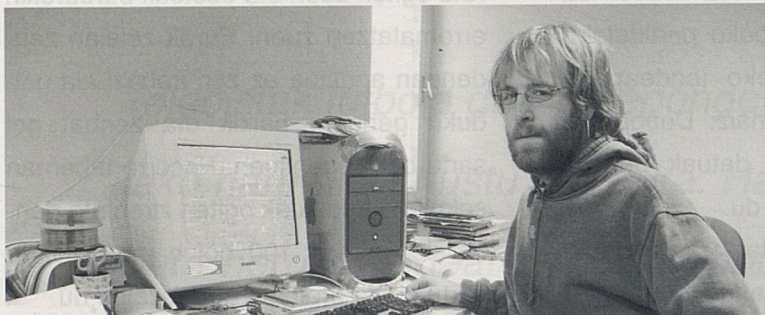
Dena den, norgehiagoka gogoangarrienak Hirugarren Mailara igotzea lortu zuen taldeak jokatu zituenak dira. "Izugarria izan zen. Urolak sekulako taldea zuen". Lehen jokalarientzat ere hitz

onak ditu. "Luis Madariaga eta Anton Iturbe jokalaria bikainak ziren. Batek erdiratu egiten zuen eta besteak buruarekin errematatzen zuen. Eurak zelaian zeudenean apustua ez zen irabazi ala galduko genuen, baizik eta zenbat gol sartu behar genituen. Pacorro tabernan sekulako apustuak egiten ziren eta denboraldi batean 100 gol baino gehiago sartu zirela oroitzen dut", azaldu du.

Egungo jokalariei dagokienez, oraindik ez du kuttunik. "Aurten mutil gazte asko daude eta eurekin pazientzia izan behar da. Dena den, apur bat etsita nago, areara askotan heltzen diren arren, baloia gutxitan sartzen baita atean. Beti izan dugu jokalaria erabakigarri bat eta egun ez dut halakorik ikusten", dio tristura apur batez.

Igandeetan Francisco Plazaren aurpegia begiratzea besterik ez dago Urolak zer egin duen jakiteko. "Zaletasun handia dut eta batzuetan ilusioa galtzen dut. Partida irabaziko dugun ilusioaz joaten naiz beti futbol zelaira, baina gero burumakur itzultzen naiz etxera. Emazteari futbola gustatzen ez zaionez, nahiago izaten dut etxean ezer ez esan", aipatu du Urolaren jarraitzaileak.

Zorionez, futbol kontuetaarako beste bikotekide bat du: Josetxo Goenaga. "Lagun oso onak gara eta hasierahasieratik elkarrekin joaten gara partidetakara. Berak ere asko sufritzen du Urolak galtzen duenean. Bera da Argixaon notak hartzen ditudala dakien bakanetakoa. Jokalari batzuek ere badakite, euren ibilbidearen laburpena oparitu baitiete erretiratu direnean. Izan ere, lehengoekin hartu-eman estuan", amaitu du.

Alex Areizaga

Informatika

Emulek funtzionatzen ez duenean

Azken hilabeteetan bati baina gehiagori emango zizkion arazoak *Emulek*. Zerbitzarien zerrenda, abiadura falta edota deskargatzen ez hastea dira haue-tako arazo batzuk. Ez, ordea, bakarrak. Jada ez da hain erraza *Emuletik* zerbait jaistea, baina sareko erabiltzaileak ez daude geldirik eta *Emulerentzako* hainbat alternatiba aurki daitezke egun interneten. Hauetako bat *Taringa* webgunea da, (www.taringa.net). Edukien bilgune bat da *Taringa*, automatikoki eduki hauek deskar-gatzeko aukera ematen duena, *rapidshare* edota *megaupload*ekin, hain zuzen ere. Oso sinplea da, interesatzen zaiguna aur-kitu eta klik egitea bezain sinplea. Hala ere, oraindik ez ditu *Emulek* bezainbeste gauza biltzen.

Deiane Perez

Osasuna

Osteopatia eta pediatria

Askotan haurdunaldia eta erditzea gogo-rrak dira jaio berriarentzat. Medikuntza kontrol-ak egiten ditugun bezala, kontrol osteopa-tikoak egitea ere ez litzateke gaizki etorri-ko, gerora haurrak sufritu ditzakeen arazo asko ekiditeko. Hona hemen arazo haue-tako batzuk: kolikoak, idorreria, estrabis-moa, otitisa, lo egiteko arazoak, tortikolisa, asma... Alterazio hauek askotan gorputze-ko artikulazioren batean mobilitatea falta delako ematen dira eta osteopatiak hor egiten du lan. Eskuen bidez burututako teknika atseginak erabiltzen dira haurrari dagokion oreka itzularazteko. Eragingarriena tratamendua lehenengo 6 hilabeteetan aplikatzea da, etapa honetan jaio berriaren hezurak bigun eta moldako-rrak baitira. Zenbait kasutan osteopataren-gana joatea bereziki onuragarria da: ume goiztiarren kasuan, forzeps, bentosa edo zesarea bidez jaiotakoa denean, *ipurdima-sailaz* edo *hankaz* jaio bada, erditzea gogorra eta luzea izan denean... Ez dugu ahaztu behar haurdunaldiak eta erditze prozesuak amarengan ere baduela eragi-na eta prozesuan sortzen diren lesioak osteopatiaren bidez tratatu daitezkeela.

Etortzeko joanak II

Zaldibian, azkenean

Juliana:

Azkenean, idazten dizut; berri on bat emateko idatzi ere. Badirudi gure familiari botatako begikoa indarra galtzen ari dela. Jainkoari eskerrak bizitzak gozotik ere badauka: ailegatu da, etxean dago gure Juan Antonio.

Barkatu zer moduz zauden ez galdetzea: ondo al zabilta, Juliana? Ez dugu zure berririk herritik hiriburura joan zinetik. Alde egin zenuen eta ez zara bueltatu. Luzerako izango zela igarri nion, zure asmoa kontatu zenidan egunean. Horregatik, berriz zu ikusteko esperantzarik gabe, Erramu Igande hartan bertan, hamabietako mezatatik irtendakoan, zure amari galdetu nion. Emakume dotorea Etxekonekoa, markesa bat ematen zuen. Aspaldian ez dut itzalik egingo zionik herrian ikusi. Zu zinen hori egin zezakeen bakarra eta maiteminez Zaldibitik alde... Berezkoa duzue grazia Agirretar emakumeek. Nola ez ulertu gure anaia txora-txora eginda egotea!

Zure amak, Ugaldetarrenean joan zinela neskame esan zidan penatuta. Zortziko familia hartan ez zitzaizula lanik faltako. Horregatik, egunero Jaungoikoari eskatzen ziola bere alabarentzat besteren familiak zerbitzetik libratuko zuen gizona. Besotik helduta hitz egiten zidan emakumeak. Esango nuke, tarteka, zurekin zihoala pentsatzen zuela: "Neska gaztea zara Juliana, eta polita; izango dira gehiago!". Etxekoneraino lagundu nion, galdezka neure buruari ea Ugaldetarrek seme edo anaia gazterik izango ote zuten. Kontxatik Filipinetara begiratzen jarraituko ote zenuen pentsatzen. Zeinen iloba politak emango zenizkiden gure Juan Antoniok eta zuk gauzak okertu ez balar! "Ugaldetarrenean ez zara gaizki egongo, baina ondo pentsatu al duzu, Juliana?" Ez du esaten, baina gure Juan Antonio damutu da. Ondo damutu ere, itsasoa zuon

tartean jarri izanaz. "Rafaela, esaidazu egia, joango al zinateke zu neskame?" ez nionez erantzuten berriro galdetu zidan zure amak, orain zuzenean niri.

Hortik aurrerako gure elkarrizketa ez da zuri kontatze-koa. Ugaldetarren helbidea emanaz bukatu zen. Eta orduan hitz eman nion neure buruari egun hau iritsi arte ez nizula idatziko. Dudatan egon naiz orain ere, hainbeste urte eta gero, zertarako bazterrak nahasten hasi! Bizi balitz zure ama zenari galdetuko nioke ea ezkondu zinen, familia duzun eta ea Ugaldetarrenean jasotzen dituzun gutunak. Baina hura ere joan zen eta igandean mezatan gertatutakoa beste norbaitek kontatuko dizun ez dakidanez, neuk esan nahi nizun.

Juan Antonio agertu zen meza nagusitan. Sufrimenduak zahartu du gure anaia. Gorriak ikusi dituela esan beharrik ez dago. Ez genuen inortxok ere ezagutu, aita ere seme izena ukatu! Esquin eskua erakutsi behar izan zion bera zela eta ez beste inor frogatzeko. Ezkon-eraztuna jartzen den atzamarrik gabe alde egin zuen, eta berdin bueltatu da. Parrokian geundenok ez daukagu ahazteko momentua: Don Cesareoren sermoian ere ez halako isiltasunik! Aita gajoak izoztuta geratu zela esaten du behin eta berriz, kutxilo bat sartu izan baliote, odolik ez zukeela ixuriko. Juan Antoniori, berriz, ez zaio oraindik hitza bueltatu, eta hura ezagututa, bere sekretuekin joango da lurpera, zurekin hitz egin ezean. Juliana, nik notizia on bat eman nahi nizun, besterik ez. Gaizki baderitzozu, barkatuko didazu atrebentzia.

Zuk nahi duzun arte,

Rafaela Aramendi

Amaia Artolazabal

Josune Agirre

Josune Agirre zumarragarra ikastolako eta institutuko ikaslea izan zen. Musika ikasketak bukatu aurretik Secundino Esnaola musika eskolan lanean hasi zen eta dagoeneko 22 urte daromatza bertan. Egun ikastetxeko zuzendaria ere bada. Ama musika zalea du eta bere bitartez hasi zen solfeoa ikasten. Ondoren, pianoa jotzen ikasi zuen. Musikari denbora asko eskaini behar zaiola dio. Horregatik, seme-alabak Secundino Esnaolan matrikulatu nahi dituzten gurasoei, haurrak eskolara gogoz joatea ezinbestekoa dela esaten die.

Zer izan nahi zenuen umetan?

Musikaria.

Aisialdian zer egitea atsegin duzu?

Mendira joatea.

Bizitzeko toki bat?

Zumarragakoa naizenez, Zumarraga. Dena den, Urretxun oso ondo bizi naiz.

Gustuko mendia?

Urretxun bizi naizenetik Irimora joaten naiz askotan. Lehen Izazpira joaten nintzen gehiago.

Zein musika mota atsegin duzu gehien?

Klasikoa.

Zein da zure musikari edo konpositore kuttuna?

Bach.

Ba al dago jasan ezin duzun musika motarik?

Rock gogorra ez zait batere gustatzen. Senarrak eta biok ikamikak izaten ditugu kontu hori dela eta. Autoan txandaka jartzen dugu musika. Alabak, berriz, denetik entzuten du.

Ilhoriak ala beltzaranak?

Berdin zait. Guztiak.

Egindako azken oparia?

Bulegorako aulki bat aitari.

Eta jasotakoa?

Kirola egiteko arropa.

Data bat?

Santa Lutzi eguna. Gabonetan ezin izaten gara etxeko guztiak elkartu, baina Santa Lutzitan bai. Gainera, kaleko giroa bikaina

izaten da.

Neska eta mutil izen bana?

Jone, alabarena, eta Martin.

Zein egunkari irakurtzen duzu?

Noticias de Gipuzkoa eta *El Diario Vasco*. Asteburuetan *El País* ere irakurtzen dut.

Gustuko telebista saioa?

Pelikulak.

Bereziki gorroto duzuna?

Futbola.

Liburu bat?

Ildefonso Falcones idazlearen *La catedral del mar* asko gustatu zait, baina liburu on asko daude. Irakurzalea naiz eta beti dut libururen bat eskuartean.

Pelikula bat?

Ez dago izugarri gustatzen zaidanik.

Soinu bat?

Pianoarena.

Usain bat?

Belar moztu berriarena eta mendiarena euria egiten duenean. Musika ikastetxearen kanpoaldean lorategi bikaina dugu eta primeran zaintzen dute.

Janari bat?

Denetik gustatzen zait, baina bereziki amak prestatzen duen gisatua.

Ura ala...

Sagardoa.

Joxe Mari Iparragirre

BIGARREN HEZKUNTZAKO INSTITUTUA

Santa Barbara bidea z/g. - Telefonoa/fax: 943 72 14 03 - 943 72 14 13
jmiparragirre@edunet.es - www.iparragirre.net - 20700 - URRETXU (Gipuzkoa)

ERIZAIN LAGUNTZAILEA

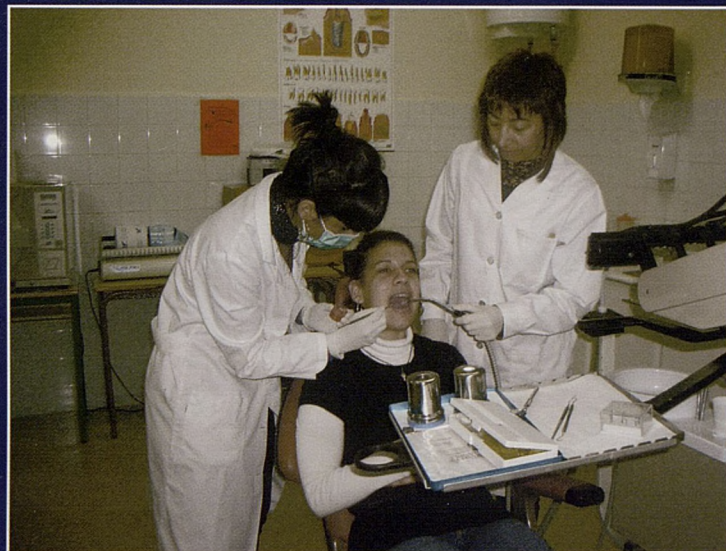
Erdi mailako heziketa zikloa
Osasun familia
A eta D ereduak

Aurrematrikula:

Ekainaren 1etik 12ra (biak barne).

Matrikula egiteko epea:

Ekainaren 29tik uztailaren 3ra (biak barne).

Lanbide aukerak: Ospitaleko erizain laguntzailea, zaharren egoitzetan, eguneko zentruetan, lehen artapenetako laguntzailea, kontsulta pribatuetan, hortz-kliniketan laguntzailea, gaixoen zaintza.

UROLA LANBIDE HEZIKETA INSTITUTUA

Altamira auzoa-Azkoitia-943 852 174

ZURGINTZA ETA ALTZARIGINTZA - Erdi mailako zikloa

**EMAN EGURRA
ZURE
ETORKIZUNARI!**

Aurrematrikula: Ekainaren 1etik 12ra - Matrikula egiteko epea: Ekainaren 29tik uztailaren 3ra.

Construcciones **MENDIOLA**

Labeaga, 7
20700 URRETXU (Gipuzkoa)
Tf. 943 72 05 11
Fax: 943 72 44 10
E-mail: mendiola@cmendiola.com
www.cmendiola.com

Legazpiko Olazabal Institutuaren ondoan
6 chalet adosaturen eraikuntza eta salmenta

Etxebizitzen eraikuntza
Industria pabilioiak
Urbanizazio lanak